

Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Інститут філології
Кафедра української філології, теорії та історії літератури

**Автореферат дипломної роботи
магістра**

**Лексико-семантичний аналіз фразеологізмів
концептуального поля «виховання» в українській мові порівняно з
англійською**

Виконала: студентка VI курсу,
групи 646 МЗ,
035 «Філологія»

Тонюк Тетяна Сергіївна

Керівник: кандидат пед. наук, доцент
Крутоголова Олена Вікторівна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Кваліфікаційне дослідження на здобуття ступеня магістра присвячене фразеологізмам. Фразеологічна картина світу – частина мовної картини світу, що склалася в носіїв мови. У сучасних дослідженнях під фразеологічною картиною світу розуміється частина наївної мовної картини світу, що описана засобами фразеології, в якій кожна фразеологічна одиниця є елементом упорядкованої системи та виконує визначені функції в описі реалій та відношень навколишньої дійсності. Досліджували фразеологічну картину світу Н. Ф. Алефіренко, О. А. Корнілова, В. М. Мокієнко та інші. Вони встановили такі її особливості: універсальність, національна специфічність, антропоцентричність, фрагментарна специфічність та експресивність.

У сучасному науковому пізнанні спостережено зацікавлення комплексом проблем, пов'язаних із витоками, розвитком та функціонуванням культури, з'ясуванням специфіки структурної й семантичної трансформації фразеологізмів у сучасних умовах.

Одним із постулатів сучасної лінгвістичної науки є положення про те, що кожен етнос своєрідно концептуалізує дійсність. У свідомості кожного народу світ існує в нерозривній єдності з навколишнім середовищем, історією та культурою. Знання про світ зберігаються в концептах – ментальних національно-специфічних конструктах, які виявляються в мові (Ю. Апресян, Ю. Степанов, Г. Колшанський, С. Воркачов, В. Карасик, О. Кубрякова, В. Маслова, М. Піменова та ін.). Увага до семантичного та концептуального аналізу мовних одиниць, які репрезентують концепт, дозволяє встановити національні особливості сприйняття та відображення певного фрагмента дійсності у свідомості носіїв мови. Своєрідність концептуалізації різних фрагментів дійсності, що відображається в наївній картині світу певного етносу, викликає постійний інтерес мовознавців.

Важливим для створення цілісного уявлення про мовну картину світу є вивчення різноманітних її фрагментів, у тому числі й тих, які активно вербалізуються за допомогою фразеологізмів.

Фразеологізми мають здатність відображати фрагменти концептуально-мовної картини світу певного народу, показуючи особливості сприймання й оцінювання ним різних явищ життя, адже мовна картина світу є засобом вираження не тільки знань про предметний світ, а й засобом вираження й формування духовного світу тих надбань, які безпосередньо не сприймаються органами чуття, які виникають і формуються в результаті складних психо- і логіко-ментальних процесів, у яких мова виступає знаряддям об'єктивації духовного світу.

Беручи до уваги національну своєрідність україномовної та англійської картин світу (особливо англійської мови у світлі процесів глобалізації), виникає необхідність дослідження лінгвокультурних концептів. Таким є концепт «виховання», вербалізований в українській та британській мовних картинах світу, і котрий репрезентований у наукових розвідках лише спорадично, принагідно.

Актуальність пропонованого дослідження зумовлена необхідністю подальшої розробки теоретико-методологічних та емпірико-практичних основ мовознавчих досліджень у галузі сучасної лінгвокогнітології та лінгвокультурології, зокрема методом зіставлення.

Об'єктом дослідження є концептуальне поле «виховання» у фразеологізмах української та англійської мов, а **предметом** їхнє семантичне та культурологічне навантаження.

Джерельну базу дослідження складає 2-х-томний словник фразеологізмів (2003) (укладачі В.М. Білоноженко, І.С. Гнатюк, В.В. Дятчук, В.Н. Неровня, Т.О. Федоренко), The Oxford Dictionary of Idioms (2004), укладач Judith Siefring, Англо-український фразеологічний словник / Уклад. К.Т. Баранцев. – 2-ге вид., випр. – К.: Знання, 2005. –1056 с., Большой

энциклопедический словарь. Языкознание. / Гл. ред. Ярцева В.Н. – М. : Большая Российская энциклопедия, 1998. – 685 с

Мета роботи полягає у виявленні семантичного та культурологічного навантаження фразеологізмів концепту «виховання» в українській та англійській мовах. Поставлена мета зумовила виконання таких **завдань**:

- 1) проаналізувати еволюцію поняття «концепт» у лінгвістичних дослідженнях вітчизняного й зарубіжного мовознавства;
- 2) вивчити, як представлено зміст, структуру та методику дослідження концепту в лінгвістичних розвідках (українських та зарубіжних);
- 3) виявити принципи вербалізації та моделювання концептів у фразеологічних картинах світу;
- 4) систематизувати та описати матеріали вибірки концепту «виховання»;
- 5) здійснити лексико-семантичний аналіз фразеологізмів концептуального поля «виховання» в українській та англійській мовах;
- 6) порівняти й інтерпретувати результати аналізу семантики фразем.

Методи дослідження: *описовий* (для інвентаризації та систематизації мовних одиниць); використано *елементи порівняльно-історичного* (з'ясування генези фразеологічних одиниць), *зіставного* (встановлення спільних та відмінних рис фразеологічних одиниць української та англійської мов) та *методи моделювання* (встановлення структурної організації семантики груп фразеологічних одиниць із компонентом чи значенням «виховання»), *контекстуального аналізу* (виявлення особливостей мовленнєвої реалізації досліджуваного фразеологізму), *квантитативний аналіз* (для встановлення кількісних характеристик аналізованих явищ).

Наукова новизна отриманих результатів дипломної роботи визначається зверненням до концептуального поля «виховання» та

виявленню семантичної наповненості фразеологізмів в українській та англійській лінгвокультурах.

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що вони можуть бути використані на філологічних факультетах університетів у курсах «Сучасна українська літературна мова», «Українська фразеологія в культурно-етнічному висвітленні», «Загальне мовознавство», «Лінгвістичний аналіз тексту», «Стилістики», на уроках української та англійської мов у школі.

Структура дипломної. Робота складається зі списку умовних скорочень, списку джерельної бази, вступу, двох розділів, 20 таблиць, 9 діаграм, висновків, списку використаної літератури на 64 позиції. Обсяг основного змісту становить 61 с., загальний обсяг дипломної роботи – 131 с. **Ошибка! Источник ссылки не найден.**

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність дослідження, сформульовано його мету та завдання, окреслено об'єкт і предмет кваліфікаційного пошуку, визначено матеріал та методологічний апарат дослідження, розкрито його наукову новизну, висвітлено теоретичне та практичне значення роботи.

У першому розділі **«Теоретичні засади концептологічних досліджень»** здійснено аналітичний огляд теоретичних основ поняття «концепт». Наукове осмислення цього терміна відбилося в лінгвокультурологічному, психолінгвістичному, лінгвофілософському, лінгвокогнітологічному та інших напрямках науки про мову, що підтверджено працями вчених у галузі філософії, культурології і лінгвістики: Е. Канта, Е. Сепіра, Б. Уорфа, Н. Хомського, у т. ч. сучасних: М. Алефіренка, С. Воркачова, І. Голубовської, В. Іващенко, В. Карасика, А. Мартинюк, В. Ніконової, З. Попової, А. Приходька, О. Селіванової, Г. Слишкіна, Ю. Степанова, Й. Стерніна, О. Шмельова та ін. Це зробило можливим виявлення його історичної еволюції, а також набуття нових характерних

ознак. Історично вчення про концепт веде походження від П'єра Абеляра (1079-1142), який розглядає його як форму «схоплювання» смислу, як «зібрання понять, замкнутих у душі, яка сприймає мову». Подальший його розвиток і впровадження в різні наукові сфери відбувався шляхом переосмислення традиційного логічного змісту концепту і адаптації його до потреб досліджень. У науковій літературі існує чимало підходів до кваліфікації й опису концептів. Український лінгвіст А. Приходько розрізняє кілька дефініційних моделей концепту:

1) концепт – це таке утворення, що ґрунтується на усвідомленні інформаційних витоків знань і досвіду людини, тобто концепт – це певне припущення;

2) концепт як психоментальне утворення, зумовлене розумінням концепту як продукту людської свідомості;

3) концепт як етнокультурне утворення, що відображає уявлення про концепт як концентроване вираження духовно-емоційного досвіду певного етносу, згусток культури;

4) концепт – це утворення, що є результатом ціннісних домінант культури та інші.

Основними дискусійними проблемами, пов'язаними із кваліфікацією феномена концепту, є: 1) розмежування концепту й поняття; 2) залежність концепту від мовної вербалізації; 3) його кваліфікація за способами формування; 4) зв'язок концепту та значення; 5) наявність у структурі концепту оцінно-емотивних, ціннісних і прагматичних компонентів; 6) наявність концептів в індивідуальній або колективній (загальнонаціональній, груповій, регіональній) свідомості; 7) обсяг концепту залежно від індивідуальної чи етнічно-колективної репрезентації, наукової чи наївної картини світу; 8) типологія концептів; 9) їхня структура; 10) методи та процедури опису й аналізу концептів тощо. Периферію концепту представляють також по-різному: як асоціативні зв'язки з іншими концептами; поглиблену інформацію, суб'єктивні досвідні знання,

конотативні елементи тощо. Й. Стернін пропонує вважати ядром концепту базовий шар як чуттєвий образ, що кодує концепт як мисленнєву одиницю в універсальному предметному кодi. На чуттєвий образ нашаровуються інші концептуальні ознаки, що відображають розвиток концепту, його зв'язки з іншими концептами. Інколи структура концепту отримує вигляд рівневої моделі або кількох шарів: смислового та вербального або смислового, образно-асоціативного та предметнопочуттєвого. Ю. Степанов, демонструючи історичну мінливість концепту, виокремив у його структурі етимологічний шар, який є основою концепту; історичний шар, що сформувався протягом розвитку концепту, й активний шар, актуальний для сучасного стану. Думки дослідників щодо поняття «концепт», його визначення та трактування розходяться, що пояснюється і різними завданнями, які вони перед собою ставили, і досліджуваним матеріалом, і рівнем теоретичної розробленості проблеми. Через неоднорідність самого поняття концепту важливо виділити основні підходи, якими ми керуватимемося, досліджуючи мовний матеріал:

1) лінгвістичний (С.О. Аскольдов, Д.С. Лихачов, В.В. Колесов, В.М. Телія): оскільки концепт існує для кожного словникового значення, то його слід розглядати як алгебраїчний вираз значення. Загалом, прихильники цього напряму розуміють концепт як увесь потенціал значення слова разом з його конотативним елементом;

2) когнітивний (З.Д. Попова, Й.А. Стернін, О.С. Кубрякова): концепт – явище ментального характеру. Представники когнітивного підходу зараховують концепт до розумових явищ та тлумачать його як оперативну змістовну одиницю пам'яті, ментального лексикону.

3) культурологічний (Ю.С. Степанов, Г.Г. Слишкін): уся культура розуміється як сукупність концептів та відношень між ними. Концепт – головний осередок культури в ментальному світі людини. Науковці, які дотримуються цього підходу, переконані, що при вивченні концепту, увагу

слід приділяти культурній інформації яку він передає. Концепт тут визначається як базова одиниця культури і є її концентратом.

Теоретичне дослідження концепту дозволило вивести алгоритм аналізу, який полягає в такому:

- Здійснити вибірку фразем із джерельної бази дослідження;
- Побудувати лексико-семантичні поля за типом асоціації;
- Виявити значення фразем зіставляваних мов у структурі макро- і мікрополів;
- Зіставити та інтерпретувати результати дослідження.

Таким чином, концептом ми назвали семантичну категорію, яка діє в системі логічних відношень і є вербалізованим вираженням певного культурного явища, з його різними додатковими значеннями, уявленнями та певними асоціаціями. З часом концепт може поповнюватись, змінюватись та відбивати людський досвід, який з'являється за певних умов.

Теоретичне дослідження показало, що дефінітивне наповнення терміна *концепт* відбувалося у зв'язку з такими поняттями, як *значення, поняття, категорія, концептосфера, концептосистема, ментальний лексикон*.

Теоретичне підґрунтя готувалося доробком низки вчених (філософів, логіків, філологів, власне лінгвістів), зокрема: А. Вежбицькою, С.О. Аскольдовим-Алексєєвим, Д.С. Лихачовим, В.А. Масловою, О.С. Кубряковою, З.Д.Поповою, Й.А. Стерніним, Ю.С. Степановим, Г.Г. Слишкіним, В.В. Колесовим та ін.

Операційною дефініцією концепту із цього доробку ми обрали таку: концепт – це семантична категорія, яка діє в системі логічних відношень і є вербалізованим вираженням певного культурного явища з його різними додатковими значеннями, уявленнями та певними асоціаціями. З часом концепт може поповнюватись, змінюватись та відбивати людський досвід, який з'являється за певних умов.

Було з'ясовано, що концептосистема і ментальний лексикон перебувають у відношенні «ціле – частина». Концепти можуть бути

картиноподібні і мовноподібні. Єдиний рівень представлення знань, що поєднує мовну, сенсорну й моторну інформацію, – це концептосфера.

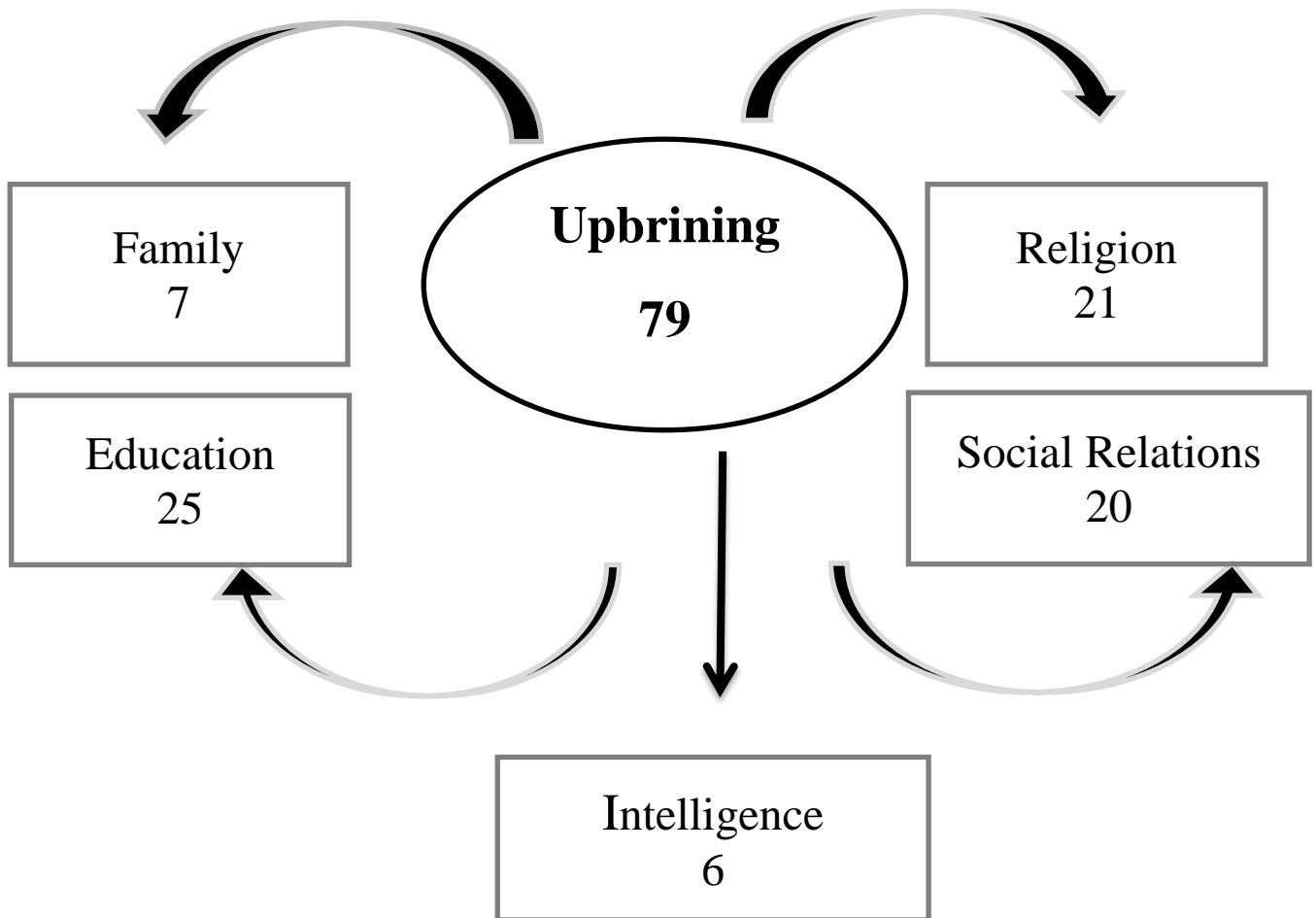
Концептуальний аналіз – головний метод логічного аналізу мови й когнітивної лінгвістики, що передбачає моделювання й описування концептів із застосуванням різних метамов або природної мови. Він спрямований на виявлення змісту та формалізацію спостереженого. У практиці проведення концептуального аналізу найчастіше використовується поєднання аналізу на основі словникових дефініцій і аналізу контекстів.

У другому розділі «**Семантична реалізація концептуального поля «виховання» у фразеологізмах української та англійської мов**» окреслена методика дослідження, яка полягала, зокрема, в такому:

- Первинна систематизація вибірки. Первинна систематизація вибірки – це вибірка за сферами взаємозв'язку, що дозволить визначити ядро поля (родову сему-компонент), навколо якого розгортається поле (в обох зіставлюваних мовах).
- Визначення семантики концепту «виховання» у фразеологічній картині світу в українській та англійській мовах за мікрополями (сферами реалізації).
- Опис польової (семантичної) структури кожного поля та візуалізація його.
- Аналіз семантичної структури на предмет пейоративності/мейоративності (позитивної/негативної оцінки).
- Зіставити й інтерпретувати (пояснити) результати зіставлення

Систематизація вибірки за сферами взаємозв'язку дозволила виокремити такі мікрополя: «Освіта», «Родина», «Релігія», «Соціум», в англійській мові «Education», «Family», «Religion Social Relations», «Intelligence».

Проведений аналіз показав, що концепт «виховання» – складно структурована інформаційна одиниця, сформована на підставі вербальних і невербальних знань про цей процес, його суть і ознаки, що характеризується динамічністю змісту, тобто постійно поповнюється новими знаннями, уточнюється, та розвивається. Він як структурована одиниця формується з елементів, що мають універсальний характер. Концепт «виховання» об’єктивується у фразеологічних одиницях, і це не випадково, адже вони

відображають процес, що торкається практично кожної людини більшою чи меншою мірою.

Так, у мікрополі «Освіта» соціально-культурний феномен асоціюється передусім з людиною, а також з процесом і результатом її освітянської діяльності. Людина є ініціатором, учасником та своєрідним рефері цього процесу, адже вона оцінює діяльність свою та інших учасників, аналізує здобутки, пережитки і недоліки попередніх поколінь.

Проаналізувавши природу фразеологізмів в українській мові, виховний аспект та семантику фразеологічних виразів, можемо зробити висновок: найбільш кількісним є аспект «Соціуму». Його компоненти характеризують різні аспекти життя: людина серед інших людей, внутрішнє Я людини, світобачення та особисті якості. Мікрополе «Релігія» показує ставлення українців до релігії, до Бога та церкви і те, як тісно пов'язане їхнє життя з релігією. Родина з давніх часів мала сакральне значення, саме тому мікропіле «Родина» і «Релігія» перебувають у тісному взаємозв'язку.

Серед фразеологізмів кожного мікрополя, крім «Соціуму», переважає позитивна семантика, що характеризує українців як народ оптимістичний, життєлюбний, кмітливий, спостережливий, особливо в оцінках характерів і поведінки людей. Оцінки часто імпліцитні, заховані за епідигматикою (асоціюванням з довкіллям: тваринами, птахами, рослинним світом, порами року, різними водоймами та ін.). Проаналізовані фразеологізми чітко виформовують головне завдання виховання: людина має знати моральні правила, норми, закони спілкування конкретного (тут: українського) суспільства, щоб стати його гідною частиною.

Фразеологізми, що містять концепт «виховання», логічно експлікують його суть, принципи, завдання, очікувані результати, роль, зокрема, це: віра в Бога, повага до Біблії як першоджерела знань, любов до праці, відповідальне ставлення до навчання, уміння самовдосконалюватися, набуваючи нових навичок, любов до літератури, книг, освіти та ін.

Серед характеристик, що відтворюють риси та здібності, необхідні людині для адаптації в українському соціумі, такі: дипломатичність, чесність, гідність, вихованість, здатність правильно оцінювати ситуацію, відповідальність, прагнення бути попереду.

Концепт виховання у фразеологічних одиницях поєднується логічно з архетипними концептами «батько та мати», бо саме сім'я несе відповідальність за формування особистості, яка зможе гідно долати життєві труднощі, перешкоди й негаразди, а відтак – гармонійно співіснувати у соціумі.

Результати дослідження показали, що концепт виховання охоплює різні аспекти суспільно-культурного життя українців і набуває різносторонніх концептуальних ознак, але найтісніше переплетені мікрополя «Освіта», «Релігія», «Родина» та «Соціум».

В англійській мові (тут: фразеологічній системі) представлено такі значення та аспекти виховання: необхідність віри в Бога, повага до Біблії як першоджерела знань, обов'язковість знань біблійних персонажів, любов до праці, відповідальне ставлення до навчання, уміння розвиватись, набувати нових навичок, бути наполегливим, підкреслення важливості освіти в житті людини.

Нами зафіксовано вербалізовані аспекти виховання, що відтворюють практично ті самі риси та здібності, необхідні людині для адаптації у соціумі, що і в українців: дипломатичність, чесність, гідність, вихованість, здатність тверезо оцінювати ситуацію, відповідальність, прагнення бути лідером.

Щодо родини, то нами виокремлено такі аспекти виховання: повага до батьків, відповідальність за родину, необхідність готуватися очолити рід, недоторканність помешкання, стриманість.

В окреме концептуальне поле виділено фразеологізми, що представляють специфічну рису англійського менталітету – інтелігентність / аристократизм (як за походженням, так і набута/тий). Виховання і походження тісно пов'язані між собою в англійській культурі. Розвиненою і

вихованою, розумною й успішною може бути тільки той англієць, у якого вельможна родина і статки.

Наслідкування родинних зв'язків, як і характерів, так само є важливим. Деяким фразеологізмам, як української мови, так і англійської, властива негативна аксіологічність, спричинена тим, що виховний процес не завжди спрямований на позитив, не завжди проводиться компетентно та має благі наміри. Зовсім невеликий відсоток становлять одиниці, у яких роль виховання піддається сумніву, подається як процес, який не мав позитивних наслідків.

У фразеологізмах англійської мови відслідковується специфічна ознака цієї ментальності – схиляння перед «породою» (аристократизмом). Виховання і походження тісно пов'язані між собою в англійській культурі. Розвиненою і вихованою, розумною й успішною може бути тільки той англієць, у якого вельможна родина і статки. Ще однією специфічною рисою англіців є архішанобливе ставлення до «родинного гнізда», зазвичай успадковують його найбільш відповідальні члени родини. Для аристократів це ще й гарантія політичної впливовості.

ВИСНОВКИ

Теоретична частина дослідження показала, що дефінітивне наповнення терміна «концепт» відбувалося у зв'язку з такими поняттями, як «значення», «поняття», «категорія», «концептосфера», концептосистема, ментальний лексикон. Теоретичне підґрунтя готувалося доробком низки вчених (філософів, логіків, філологів, власне лінгвістів), зокрема: А. Вежицькою, С.О. Аскольдовим-Алексєєвим, Д.С. Лихачовим, В.А. Масловою, О.С. Кубряковою, З.Д.Поповою, Й.А. Стерніним, Ю.С. Степановим, Г.Г. Слишкіним, В.В. Колесовим та ін.

Операційною дефініцією концепту із цього доробку ми обрали таку: концепт – це семантична категорія, яка діє в системі логічних відношень і є вербалізованим вираженням певного культурного явища з його різними

додатковими значеннями, уявленнями та певними асоціаціями. З часом концепт може поповнюватись, змінюватись та відбивати людський досвід, який з'являється за певних умов.

Було з'ясовано, що концептосистема і ментальний лексикон перебувають у відношенні «ціле – частина». Концепти можуть бути картиноподібні і мовноподібні. Єдиний рівень представлення знань, що поєднує мовну, сенсорну й моторну інформацію, – це концептосфера.

Концептуальний аналіз – головний метод логічного аналізу мови й когнітивної лінгвістики, що передбачає моделювання й описування концептів із застосуванням різних метамов або природної мови. Він спрямований на виявлення змісту та формалізацію спостереженого. У практиці проведення концептуального аналізу найчастіше використовується поєднання аналізу на основі словникових дефініцій і аналізу контекстів.

Проведений у практичній частині аналіз показав, що концепт «виховання» у зіставлюваних мовах – складно структурована інформаційна одиниця, сформована на підставі вербальних і невербальних знань про цей процес, його суть і ознаки, що характеризується динамічністю змісту, тобто постійно поповнюється новими знаннями, уточнюється, та розвивається. Він як структурована одиниця формується з елементів, що мають універсальний характер. Концепт «виховання» об'єктивується у фразеологічних одиницях, і це не випадково, адже вони відображають процес, що стосується практично кожної людини більшою чи меншою мірою.

Щодо української мови, то в мікрополі «Освіта» соціально-культурний феномен асоціюється передусім з людиною, а також з процесом і результатом її освітянської діяльності. Людина є ініціатором, учасником та своєрідним рефері цього процесу, адже вона оцінює діяльність свою та інших учасників, аналізує здобутки, пережитки і недоліки попередніх поколінь.

Проаналізувавши природу фразем в українській мові, виховний аспект та семантику фразеологічних виразів, можемо зробити висновок: найбільш кількісним є аспект «Соціуму». Його компоненти характеризують різні

аспекти життя: людина серед інших людей, внутрішнє Я людини, світобачення та особисті якості. Мікрополе «Релігія» показує ставлення українців до релігії, до Бога та церкви і на те, як тісно пов'язане їхнє життя з релігією. Родина з давніх часів мала сакральне значення, саме тому перебувають у тісному взаємозв'язку з мікрополем «Релігія».

Серед фразем кожного мікрополя, крім «Соціуму», переважає позитивна семантика, що характеризує українців як народ оптимістичний, життєлюбний, кмітливий, спостережливий, особливо в оцінках характерів і поведінки людей. Оцінки часто імпліцитні, заховані за епідигматикою (асоціюванням з довкіллям: тваринами, птахами, рослинним світом, порами року, різними водоймами та ін.). Проаналізовані фразеологізми чітко виформовують головне завдання виховання: людина має знати моральні правила, норми, закони спілкування конкретного (тут: українського) суспільства, щоб стати його гідною частиною.

Фразеологізми, що містять концепт «виховання», логічно експлікують його суть, принципи, завдання, очікувані результати, роль, зокрема, це: віра в Бога, повага до Біблії як першоджерела знань, любов до праці, відповідальне ставлення до навчання, уміння самовдосконалюватися, набуваючи нових навичок, любов до літератури, книг, освіти та ін.

Серед характеристик, що відтворюють риси та здібності, необхідні людині для адаптації в українському соціумі, такі: дипломатичність, чесність, гідність, вихованість, здатність правильно оцінювати ситуацію, відповідальність, прагнення бути попереду.

Концепт виховання у фразеологічних одиницях поєднується логічно з архетипними концептами «батько та мати», бо саме сім'я несе відповідальність за формування особистості, яка зможе гідно долати життєві труднощі, перешкоди й негаразди, а відтак – гармонійно співіснувати у соціумі.

Результати дослідження показали, що концепт виховання охоплює різні аспекти суспільно-культурного життя українців і набуває різносторонніх

концептуальних ознак, але найтісніше переплетені мікрополя «Освіта», «Релігія», «Родина» та «Соціум».

В англійській мові (тут: фразеологічній системі) представлено такі значення та аспекти виховання: необхідність віри в Бога, повага до Біблії як першоджерела знань, обов'язковість знань біблійних персонажів, любов до праці, відповідальне ставлення до навчання, уміння розвиватись, набувати нових навичок, бути наполегливим, підкреслення важливості освіти в житті людини.

Вербалізовані аспекти виховання, що відтворюють риси та здібності, необхідні людині для адаптації у соціумі практично тотожні українським.

Щодо родини, то нами виокремлено такі аспекти виховання: повага до батьків, відповідальність за родину, готовність очолити рід, недоторканість помешкання, стриманість.

В окреме концептуальне поле виділено фразеологізми, що представляють специфічну рису англійського менталітету – інтелігентність/аристократизм (як за походженням, так і набута). Виховання і походження тісно пов'язані між собою в англійській культурі. Розвиненою і вихованою, розумною й успішною може бути тільки той англієць, у якого вельможна родина і статки.

Наслідування родинних зв'язків, як і характерів, так само є важливим. Деяким фразеологізмам, як української мови, так і англійської, властива негативна аксіологічність, спричинена тим, що виховний процес не завжди спрямований на позитив, не завжди проводиться компетентно та має благі наміри. Зовсім невеликий відсоток становлять одиниці, у яких роль виховання піддається сумніву, подається як процес, який не мав позитивних наслідків.

У фразеологізмах англійської мови відслідковується специфічна ознака цієї ментальності – схиляння перед «породою» (аристократизмом). Виховання і походження тісно пов'язані між собою в англійській культурі. Розвиненою і вихованою, розумною й успішною може бути тільки той

англієць, у якого вельможна родина і статки. Ще однією специфічною рисою англійців є архішанобливе ставлення до «родинного гнізда», зазвичай успадковують його найбільш відповідальні члени родини. Для аристократів це ще й гарантія політичної впливовості.